

183424

ปรัชญา บุญมาสูงทรง : วิเคราะห์รายชาตรีในเรื่องรถเสน

(THE ANALYSIS OF RAI-CHATRI IN ROTTHASEN)

อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน. 148 หน้า ISBN : 974-14-2270-9

ละครชาตรีเริ่มแพร่หลายในกรุงเทพฯ มาตั้งแต่คราวที่ชาวเมืองนครศรีธรรมราช พัทลุง และสงขลา อพยพเข้ามาสมัยรัชกาลที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ เรื่องรถเสนเป็นชาดกเรื่องหนึ่งอยู่ในคัมภีร์ปัญญาสชาดก ชื่อตัวละครเอกในเรื่องรถเสนคือ พระรถเสนและนางเมรีไปพ้องกับนามบุคคลที่มีตัวตนในพงศาวดารล้านช้าง

นายมนตรี ตราโมท เป็นผู้ปรับปรุงบทละครเรื่องรถเสนออกแสดง ณ โรงละครแห่งชาติ และเป็นผู้บรรจเพลงรายชาตรีทั้ง 3 ชนิด ลงในบทละครโดยรายชาตรีหนึ่งใช้ดำเนินเรื่อง รายชาตรีสอง เป็นบทตลก รายชาตรีสามเป็นบทโศก โครงสร้างทำนองรายชาตรีทั้ง 3 ชนิด มีเค้าโครงมาจากการแสดงละครในราชธานีในสมัยโบราณ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้ศึกษาประวัติความเป็นมาของเรื่องรถเสน และการแสดงละครเรื่องรถเสน ความสัมพันธ์ของทำนองรายชาตรีและคำประพันธ์ที่ใช้ขับร้อง และเปรียบเทียบทำนองขับร้องรายชาตรีชนิดต่างๆ ด้วยกระบวนการสังคีตลักษณะวิเคราะห์

ผลการวิจัย พบประเด็นที่สำคัญดังนี้

1. ละครชาตรีเป็นละครที่เก่าแก่ที่สุดของไทย เป็นบ่อเกิดของละครชนิดอื่นๆ
2. เรื่องรถเสนเป็นชาดกเรื่องหนึ่งในปัญญาสชาดก
3. รายชาตรีหนึ่งมีระดับเสียงห่างกันเป็นคู่สอง รายชาตรีสองมีระดับเสียงห่างกันเป็นคู่สี่ และรายชาตรีสามมีระดับเสียงเป็นกลุ่มปัญจมูล
4. จังหวะหน้าทับประกอบการร้องรายชาตรีมีลักษณะเด่นในด้านความบีบคั้น ความคลี่คลาย และการซ้ำจนเกิดเอกภาพตลอดจนจบลงด้วยความบริบูรณ์
5. เสียงวรรณยุกต์ของคำร้องรายชาตรีมีความสัมพันธ์ต่อทำนองรายชาตรี

##4586561535 : MAJOR THAI MUSIC

KEY WORD : RAI-CHATRI

PRACHYA BOONMASOONGSONG : THE ANALYSIS OF RAI-CHATRI IN ROTTHASEN

THESIS ADVISOR : PAKORN RODCHANGPHUEN. 148pp. ISBN 974-14-2270-9

Chatri Plays began to be widespread in Bangkok since people from Nakornsrithumbmarad, Puttalong and Songkla moved to Bangkok in the Reign of King Rama the third of Rattanaosin. Rotthasen is one of the Chadok in Punyassachadok. The main characters are Pra-Rotthasen and Mary, which are the same names as what mentioned in Lan-Chang history.

Mr. Montri Tramote adapted the plays "Rotthasen" and performed at National Theatre. He also composed three kinds of "Rai-Chatri" songs for using in the plays. The first Rai-Chatri was used in telling the story, the second Rai-Chatri was used in comic scene, and the third Rai-Chatri was used in tragic scene of the plays. These three types of Rai-Chatri had the outline from the performance of "Nora-Chatri" plays in the ancient time.

The purpose of the thesis is to study the history of Rotthasen's story and the performance of Rotthasen plays. The relationship between Rai-Chatri melody and the poem used in singing, as well as the comparison of various Rai-Chatri melody were discussed in this study by using method of musical characteristics analysis.

The results found from the study are as followings:

1. Chatri plays is not only the oldest plays of Thailand but also the origin of other types of plays.
2. Rotthasen is one of Chadok in Punyassachadok.
3. The first Rai-Chatri has sound leveled in second interval, the second Rai-Chatri has sound leveled in forth interval, and the third Rai-Chatri has sound leveled in pentacentric mode.
4. Rhythm used in singing Rai-Chatri has outstanding characteristic in conflict & resolution of sound, the repetition creating unity, as well as the completeness end.
5. Tone marks of Rai-Chatri lyrics related to Rai-Chatri melody.